

Vai ilgtspēja ir kļuvusi par kritisku uzņēmējdarbības sastāvdaļu? (3) 1/17/23

Ilgtspējas pakalpojumu vadītāja, PwC
Latvija
Maija Orbidāne

Turpinām iepriekšējās nedēļās aizsākto tēmu. Šoreiz apskatīsim ietekmes pušu lomu un ilgtspējas integrāciju uzņēmējdarbības modelī.

Ietekmes pušu loma

Ietekmes puses ir uzņēmuma ilgtspējas informācijas lietotāji. Uzņēmuma ietekmes pusēm iepriekš apskatītie temati ir nozīmīgi.

Ietekmes puses ir personas, grupas vai organizācijas, kas ietekmē vai varētu ietekmēt uzņēmuma darbību. Katram uzņēmumam ir atšķirīgas ietekmes puses, tāpat katram uzņēmumam ir atšķirīgs redzējums par katras ietekmes puses viedokļa svarīgumu. Tādēļ ir vērtīgi veikt ietekmes pušu kartēšanu, kuras rezultāti parāda, kurām ietekmes pusēm ir vislielākā ietekme uz uzņēmuma darbību. Noteikti jāatzīmē, ka ietekmes pusēm ir atšķirīgas prioritātes, gaidas un bažas attiecībā uz uzņēmuma darbību.

Gan regulējuma, gan ilgtspējas pārskatu standartu ietvaros tiek pievērsta pastiprināta uzmanība ne tikai ietekmes pušu identificēšanas, bet arī iesaistīšanas procesiem.

Veiksmīgu sadarbību ar ietekmes pusēm raksturo trīs definētas pazīmes:

1. komunikācijas mērķis, kas atbilst uzņēmuma vispārīgam stratēģiskajam redzējumam;
2. noteikts sadarbības ietvars jeb aktuālā tēma/jautājums, par kuru notiek komunikācija;
3. definētas iesaistītās ietekmes puses, kuru viedoklis tiks uzklauts.

Ietekmes pušu sadarbība jāsaņā ar uzņēmuma izvirzītajiem mērķiem, lai komunikācijas rezultātā uzlabotos gan uzņēmuma darbība, ietverot produktu un pakalpojumu uzlabojumus, gan risku un reputācijas pārvaldība.

Ietekmes pusēm var būt tiešas vai pastarpinātas attiecības ar uzņēmumu. Sadarbība ar ietekmes pusēm veicina uzņēmuma izpratni un ļauj tam identificēt tā radīto ietekmi – gan pozitīvo, gan negatīvo, kā arī uzlabojas tā izpratne par ietekmes pušu gaidām un bažām.

Ietekmes pušu iesaistīšana jeb sadarbība ar tām var norisināties dažādos veidos. Piemēram, uzņēmums var organizēt ietekmes pušu iesaistes seminārus un diskusijas, kurās uzņēmums uzklaut ar ilgtspējas jomām saistītās gaidas un bažas. Sadarbība ar nozīmīgākām ietekmes pusēm norisinās arī caur uzņēmuma ikdienas komunikāciju, nodrošinot augstu integrācijas un iesaistes līmeni, apmainoties ar viedokļiem, īstenojot saskaņotas darbības un lēmumus. Sadarbību ar ietekmes pusēm var veidot, arī veicot aptaujas un fokusgrupas apspriedes.

Ietekmes pušu gaidas labi raksturo korporatīvo attiecību grupas VA Communications, VA Government and VA Purpose Rud Pedersen Group 2023. gada mērijums par uzņēmumiem un sabiedrības gaidām, kurā atklājās, ka atklātības (*transparency*) nozīmīgums sabiedrībai jeb ietekmes pusēm ir būtiski palielinājies,

tostarp kā uzņēmums pieņem lēmumus, uz kādiem principiem tie balstās, kāda ir uzņēmuma attieksme pret ilgtspējas aspektiem kopumā.

Gaidas palielinās attiecībā uz uzņēmuma attieksmi pret saviem darbiniekiem, jo patērētāji vēlas iegādāties to uzņēmumu preces un pakalpojumus, kuri rūpējas par savu darbinieku labklājību, veselību un drošību. Tāpat gaidas palielinās attiecībā uz īstenotajām iniciatīvām un darbībām, lai mazinātu radīto ietekmi uz vidi, veicinātu atbildīgu dabas resursu patēriņu, rūpētos par vides aizsardzību. Ietekmes puses sagaida aktīvāku iesaisti vides aizsardzības un klimata pārmaiņu jautājumos.

Ilgspējas integrācija uzņēmējdarbības modelī

Lai uzņēmums iedzīvinātu ilgtspējas aspektus savā pamatdarbībā, jāapzinās ne tikai uzņēmuma ietekme uz vidi un ietekmes pusēm, bet arī tas, kā vide un ietekmes puses var ietekmēt uzņēmuma darbību. Uzņēmumam jāsasniedz tāda brieduma pakāpe, ka ir sakārtoti pārvaldības pamatjautājumi, uzņēmums savā darbībā ievēro noteiktus ētikas principus, tam ir skaidra pārvaldības struktūra, atbildību sadalījums, iekšējās kontroles sistēmas, stratēģija un izvirzītie mērķi, tiek apzināti un pārvaldīti ar ESG saistītie riski, un ir ieviestas iekšējās kontroles procedūras, lai tos mazinātu.

Pārveide (*transformation*) ir process, kura ietvaros tiek pārskatīts uzņēmuma darbības modelis un vispārīgā stratēģija, kad ilgtspējas aspektus iekļauj lēmumu pieņemšanā pēc būtības, tiek vākti un apkopoti dati attiecībā uz dažādiem ar vidi saistītiem rādītājiem (piemēram, enerģijas patēriņu vai siltumnīcefekta radīto gāzu emisijām), lai tos izmantotu lēmumu pieņemšanā un apzinātu ar klimata pārmaiņām saistītos riskus, nevis izmantotu datus tikai kā informācijas atklāšanas instrumentu, kura galvenais mērķis ir datus apkopot un publicēt.

Lai iekļautu ilgtspējas aspektus uzņēmuma darbībā, sākotnējai nostādnei jānāk no uzņēmuma vadības. Nākamais solis ir pašreizējās situācijas izprašana – uzņēmuma atrašanās vieta ilgtspējas spektrā un kopējā izpratne par ilgtspēju un tās aspektiem.

Ilgspējas stratēģija ir centrālais integrācijas elements, kura izstrāde ļauj uzņēmumam definēt un izvirzīt mērķus sev būtiskajos ilgtspējas aspektos, ļauj noteikt snieguma rādītājus, sekot to izpildei noteiktajos termiņos. Stratēģijas izstrādes gaitā tiek iesaistītas arī ietekmes puses, uzklusot, viņuprāt, būtisko. Stratēģijā tiek definētas iniciatīvas, piemēram, pāreja uz jaunākām videi draudzīgām ražošanas tehnoloģijām un darbinieku iesaistīšanas metodes pārskatīšana, lai mazinātu negatīvo ietekmi uz ilgtspējas aspektiem, kā arī kādi mērķi tiks sasniegti, īstenojot šīs iniciatīvas. Ar ietekmes pusēm komunikācija noris ne tikai stratēģijas izstrādes posmā, bet arī ieviešanas jeb izpildes posmā – informējot, kāds ir sasniegtais progress būtiskajos aspektos, izvirzītajos mērķos un nospraustajos rādītājos, kas tiek paveikts ar ilgtspējas pārskatu palīdzību. Šie pārskati ļauj ietekmes pusēm iepazīties ar uzņēmuma aktuālo ilgtspējas informāciju, rādītājiem un datiem.

PwC piedāvā iespēju saņemt noderīgas zināšanas ilgtspējas jomā, kas ietver aktuālā regulējuma un prasību apskatu, kā arī izpratni par veicamajiem soļiem ilgtspējas pārskata izveidē un ieteikumus veiksmīgākai tā sagatavošanai. Aicinām ieskatīties [PwC's ESG Academy mājaslapā!](#)

Ja arī jūsu uzņēmums vēlas piesaistīt investorus, iegūt lojālus klientus un sadarbības partnerus, uzlabot savus finanšu rādītājus un padarīt uzņēmējdarbību ilgtspējīgu, aicinām jūs ieviest ilgtspēju kā uzņēmuma ikdienas neatņemamu sastāvdaļu!